HGB nieuwsbrief

Historisch Genootschap Beemster

Wordt driemaal per jaar verspreid onder leden van het Historisch Genootschap Beemster | Nieuwsbrief 26 | juli 2017

Van de voorzitter

Wat is een Beemsterling? Mijn oudst bekende voorvader Jurjaen Gerritsz liet zijn oudste dochter Maertjen in 1691 in Middenbeemster dopen. Mijn moeder kwam uit Utrecht en verder zitten er Van Doorns (Driebergen) en Reuzenaars/Reusenaars (Pruisen) onder mijn voorouders.
De archiefgroep van onze afdeling Beemster Erfgoed is nog steeds bezig om de Beemsterlingen die tussen 1830 en 1867 naast de kerk in Middenbeemster zijn opgegraven “in kaart te brengen”. We weten nu niet alleen in welk graf ze lagen, maar ook waar ze bij leven woonden, wat ze deden, met wie ze trouwden, wat hun geloof was, hoeveel belasting ze betaalden en waar ze vandaan kwamen. Ook tóen kwamen ze van overal, met opvallend veel Duitsers. Met name die laatsten vestigden zich als tuinders in de Zuidoost.
Wat is een Beemsterling? Ook nu vestigen zich in de nieuwe wijken van onze gemeente veel mensen die van elders komen. Vreemden? Of Nieuwe Beemsterlingen? Kennis van je geschiedenis maakt je bescheiden om te oordelen. Ik denk dat het belangrijkste kenmerk van een Beemsterling de trots is om in deze mooie polder te mogen wonen.
Ik wens ieder van u een fijne zomerperiode.◀

Kennis maken met….
Margreet Verbruggen, nieuwe voorzitter van het Betje Wolff museum

Sfeer in gecertificeerd museum
Al zes jaar is Margreet Verbruggen gastvrouw in Betje Wolff Museum als Aafje de Jong haar als voorzitter-opvolger weet te strikken. Aafje de Jong wilde na elf jaar de voorzittershamer wel eens neerleggen. Margreet Verbruggen combineert haar voorzitterschap met een betrekking van drie dagen als 'manager back office' van Bibliotheek Waterland. ,,Het zijn nu drukke tijden; de Open Dag, het scholenproject en het Tuinenweekend''. Hoe stil het op een regenachtige dinsdag kan zijn, weet ze ook. ,,En de kosten lopen toch door. Met meer bezoekers kunnen we de inkomsten verhogen. Kleine musea sneeuwen onder bij een Rijksmuseum en Van Gogh. Daarom ben ik blij met het initiatief om toeristen met bustours vanuit Amsterdam naar de Beemster te laten komen. Meer bezoekers trekken, meer entreegeld innen''.

Betje bonbons
De goedlachse Margreet Verbruggen prijst het samenhorigheidsgevoel onder de vrijwilligers. ,,Geweldige vrijwilligers hebben we. Iemand die iedere dag het museum opent en sluit, het schoonmaken, de tuinmannen, het bonbon-initiatief, de gastvrouwen.'' De Betje bonbons haalt ze even tevoorschijn. ,,Ze zijn zoals Betje Wolff: zacht, zoet maar ook pittig en scherp. De bonbons worden in de Beemster chocoladefabriek gemaakt, het frontje komt uit Spanje en de verpakking maken we zelf. ''Een recent succes is de professionele film “Betje Wolff, een feministe in de Beemster'. De film is tot stand gekomen door familie-netwerk Bakker, Kramer, Hofstede, met behulp van een legaat. De film is nu boven in het museum te zien. Het legaat heeft het ook mogelijk gemaakt het levensechte, door een kundig modelmaker gevormde mensfiguur van Betje te maken. Betje Wolff lijkt nu zelf, fysiek altijd in haar huis aanwezig te zijn.
Gecertificeerd
Margreet Verbruggen wil in haar voorzittersschapsperiode proberen ook kleine interne veranderingen voor elkaar te krijgen. ,,De entree aanpassen om je jas netjes op te bergen, een winkeltje om ganzenveren te verkopen, het filmzaaltje verbeteren. De sfeer van het huis verder terugbrengen naar de tijd van Betje, rond 1760. En toch een gecertificeerd museum blijven. We moeten meer aandacht besteden aan het feminisme. Betje was toch een van de eerste vrouwen die voor haar rechten opkwam. Zacht, pittig en scherp.''
Nu is het museum al de moeite waard, het huis zal de toeristen nog meer bevallen: Betje Wolff als sfeermuseum met digitale, interactieve beleveniselementen.◀

Nieuwtjes uit het Agrarisch Museum Westerhem

In het bestuur van het museum zijn er enkele ontwikkelingen te melden. Ella Verhoeks heeft haar taak als secretaris vanwege privé redenen opgezegd. Hilda Reijm heeft deze taak voorlopig op zich genomen.

Er worden ook een aantal nieuwe vrijwilligers welkom geheten: Nick van Baar, Ab Bakker, Piet de Haan en Henk en Tine van der Molen. En er werd afscheid genomen van Bert Finnema en Ella en Bert Verhoeks. Het museum dankt ze hartelijk voor hun jarenlange inzet!
De vrijwilligers zijn op 28 april jl. bij elkaar gekomen om bij te praten en aansluitend werd op deze dag de zomertentoonstelling geopend.
Waardering voor allen die zich hebben ingezet om de zomertentoonstelling op een goede wijze in ons museum Westerhem te verbeelden! Heeft u suggesties voor nieuwe thema’s die het museum voor het nieuwe winterseizoen kan onderbrengen? Laat het vooral weten aan Joop Köhne, voorzitter, tel. 06-22410688.◀

Boerderijmiddag vrijdag 28 juli a.s.

Tijdens de Beemster Feestweek is weer de traditionele boerderijmiddag op de Buurt. Het HGB is met vier kramen vertegenwoordigd en wel met de volgende afdelingen: de weegbrug, Betje Wolff Museum, Beemster Erfgoed, Agrarisch Museum Westerhem en historisch brandweermateriaal. We gaan er een mooie middag van maken!◀

Colofon:
De HGB-nieuwsbrief is een uitgave van het **Historisch Genootschap Beemster**
Redactie: PR– commissie van het HGB.
Foto's: Pieter van der Klooster en Johan de Jong
Informatie: tel: 0299 673500 of via mail: info@historischgenootschapbeemster.nl
Postadres: HGB-PR commissie, postbus 73 1462 ZH Middenbeemster
Lidmaatschap HGB bedraagt: één persoon €20,00 (15,00 eerste jaar), twee personen €30,00 (20,00 eerste jaar) en bedrijfslidmaatschap €50,00 per jaar.

Kennis maken met…
Joop Köhne, nieuwe voorzitter van het Agrarisch Museum Westerhem

Voorzitter met historisch én agrarisch besef

Het beginnende kennismakingsgesprek met de nieuwe voorzitter van Agrarisch Museum Westerhem komt op een natuurlijke manier op Wouter Sluis terecht. Geen wonder, Joop Köhne woonde tot voor kort op het 'Deutzen Hofje'. ,,Ja, Wouter Sluis loopt als een rode draad door mijn leven. Hij had visie hoe een boerderij er uit moest zien, het 'Deutzen Hofje' was toen eigenlijk een particuliere school, een voorloper van Wageningen.''

Foto: redactie de Uitkomst

Zichtbaarheid

Het is Joop Köhne die in 1991 (het 100e sterfjaar van Wouter Sluis) zijn oom Gerrit Köhne inspireert om het boek 'Iemand uit Noord-Holland' te schrijven en uit te brengen.
Gaat Wouter Sluis invloed hebben op 'Westerhem', zoals het museum in de wandelgangen wordt genoemd? ''Niet echt, museum en Sluis vertegenwoordigen andere perioden in de geschiedenis. Ik wil de goede motivatie van de vrijwilligers van Westerhem in stand houden, de sfeer is goed onder de vrijwilligers. Ook aan de zichtbaarheid van het museum wil ik werken, meer bezoekers trekken. Visit Beemster is daarin een mooi initiatief.'' Köhne denkt daarbij mede aan de bereikbaarheid en mogelijkheden voor parkeren bij het museum. ,,We moeten daar een nieuwe formule voor vinden. Nu komt een bezoeker van iets verder weg na het uitstappen op de Middenweg een bordje tegen: 'museum 300 m lopen'. Dat is niet ideaal. We overleggen met de gemeente en andere partijen. En dat op een open manier, niet meteen een oordeel hebben, open staan voor de situatie, de informatie. Anders dan bij de huidige kabinetsformatie die steeds vastloopt.''
Köhne haalt een mooie uitspraak van Wouter Sluis aan die voorzichtigheid, geduld en bescheidenheid weergeeft: 'Een kind dat net los kan staan, kan nog niet lopen'.

Vooruitgeschoven

Dat Joop Köhne juist nu voorzitter van Agrarisch Museum Westerhem is geworden, heeft te maken met zijn tijdsindeling. ,,Ik had teveel andere dingen te doen. M'n bedrijf, politieke interesse. Ik ben nu geen boer meer en oud-voorzitter Jan Jobsis had me al eens gepolst. Ik heb het steeds vooruitgeschoven, nu is de tijd dat het past.''
Voor de termijn om voorzittershamer te hanteren bij Agrarisch Museum Westerhem staat in principe tien jaar. Op de kaft van het boek van Gerrit Köhne 'Iemand uit Noord-Holland' dat nog op tafel ligt, staat ook het geboortejaar van Wouter Sluis', 1827. Het afzwaaien van Joop Köhne zou mogelijk in 2027 kunnen zijn, belooft dat een mooi agrarisch, historisch hoogtepunt te worden? Het historisch besef van Joop Köhne tempert het idee: ,,Het Agrarisch Museum Westerhem is ingericht op het Beemster agrarische leven rond de vorige eeuwwisseling. De visie van Wouter Sluis leert ons om altijd vooruit te kijken, nieuwe ideeën een eerlijke kans te geven! Best mogelijk om hier in 2027 weer op een gepaste manier aandacht aan te schenken.''◄

De Weegbrug

De weegbrug had het tamelijk druk dit voorjaar. Kennelijk zijn door het persbericht lezers op een idee gebracht: 'inderdaad, laat ik mijn caravan eens wegen'. Nou kun je dat op veel plaatsen laten doen, maar nergens zo goedkoop en klantvriendelijk als op de Beemster weegbrug. Bovendien, de klant draagt bij aan het behoud van agrarisch erfgoed en dat geeft een goed gevoel.
Niet alleen caravans en campers zijn gewogen maar ook een mestkar (eerst vol, daarna leeg want het gaat om de mest), een boot, strobalen, een wandelclub.
De voorjaarsschoonmaak viel dit jaar op zaterdag 13 mei – een man of zes, onder leiding van Ger Kloosterhof, hebben de weegbrug en het weeghuisje van alle smetten ontdaan, waar nodig reparaties uitgevoerd en onderdelen een vers verfje gegeven. Daarmee was de weegbrug op Hemelvaartsdag helemaal klaar voor deelname aan de 'Open Dag' (25 mei). Op die dag was vlak naast de weegbrug een partytent opgericht met daarin een model van de weegbrug waarmee de werking gedemonstreerd kon worden. Wie het in het echt wilde zien daalde af in de put onder het weegdek. Het was een drukke dag, vooral toen een motorclub zich liet wegen.◄

Er werd van alles gewogen tijdens de Open Dag. Foto: Wim van der Werff.

De agenda 2017

vr. 28 juli	Deelname aan de boerderijmiddag tijdens de Beemster Feestweek
zo. 1 oktober	HGB dag op alle locaties van het HGB
do. 19 oktober	Fotopresentatie door Cor en Lida Roet

Opening zomertentoonstelling museum Betje Wolff
“Denk nooit aan Betje Wolff of denk aan Aagje Deken”

Op 6 mei jl. werd de zomertentoonstelling getiteld: “Denk nooit aan Betje Wolff of denk aan Aagje Deken” officieel geopend. Gelukkig werkte het weer mee en kon iedereen buiten zitten. Nadat de kersverse voorzitter Margreet Verbruggen een welkomstwoord had gesproken, gaf zij Mieneke van Gogh het woord. Mieneke is de ontwerpster en maakster van de museale figuur Betje. Zij vertelde heel boeiend over het werkproces en ook welke materialen gebruikt waren. Die zijn in vergelijking met vroeger een stuk verbeterd en toch duurt het hele proces wel een half jaar.

Burgemeester Joyce van Beek biedt de ‘Betje-bonbons’ aan.

Hierna kwam de burgemeester aan het woord en zij maakte het museum een compliment vanwege het feit dat er met alleen vrijwilligers zoveel tot stand gekomen is. Zij verrichtte ook de handeling waardoor de opening een feit werd: het uitdelen van de “Betje bonbon”.
De genodigden waren inmiddels wel nieuwsgierig geworden naar Betje en gingen nu de trap op. Daar werden ze verwelkomd door Betje in hoogsteigen persoon. Hoe parmantig zat ze daar achter haar schrijftafel in een keurige japon. In haar “Kipperust” lagen in een vitrine ook de originele brieven, die in ons bezit zijn gekomen. Zes brieven geschreven door Aagje en Betje.
Na deze bijzondere ontmoeting is er op de zolder nog een verrassing: de film. Paul Kramer regisseerde een film over het leven van Betje met als titel: “Betje Wolff, een feministe in de Beemster”. Een mooie film waarin Bregje Hofstede in het museum gesprekken voert met enkele vrijwilligers om zich een beeld te kunnen vormen van Betje.
Na genoten te hebben van een drankje en een hapje keerde iedereen vol indrukken huiswaarts. ◄

Beemster Erfgoed
Onderzoek naar de restanten van een 17de eeuwse Beemster molen.
Niet eerder werd in de Beemster diepgaand onderzoek gedaan naar de restanten van een molen die onze Beemster (bijna) vanaf het begin heeft helpen droogmalen.

De aanleiding

Omdat er een wegverbinding wordt aangelegd tussen de N244 en de Purmerenderweg moest er om wettelijke redenen vooraf archeologisch onderzoek plaatsvinden. De provincie heeft daarvoor opdracht gegeven aan Archeologisch Bureau RAAP om op de bewuste locatie eerst een zogenaamd proefsleuvenonderzoek uit te voeren.
Helemaal toevallig was het niet dat dit vooronderzoek melding maakte van interessante bevindingen, immers op een oude kaart van de Beemster staat op die locatie een van de vier molens van de toenmalige Draaioorder-molengang (zie afb 1). Bureau RAAP kreeg vervolgens begin april een kleine twee weken de tijd de ondergrond nader te onderzoeken en daarover later te rapporteren.

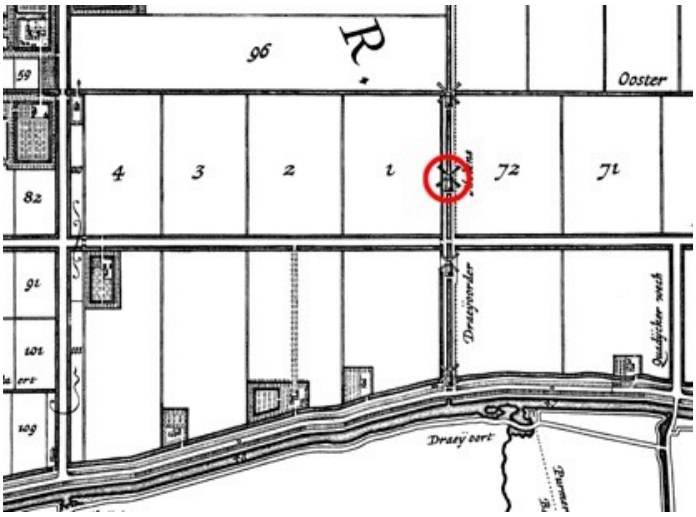

Afb. 1 (bewerking: Theo Molenaar)

Het HGB mocht deelnemen aan de opgraving.

Bij het bekend worden van het uitgebreide archeologisch onderzoek werd door verantwoordelijk wethouder mevr. Zeeman direct actie ondernomen; zij bracht onze vereniging in beeld bij bureau RAAP. Bureau RAAP stond ruimhartig toe dat enkele van onze vrijwilligers wellicht zouden mogen helpen maar in ieder geval mochten kijken op de bouwplaats. Maar het duurde niet lang of Jaap Oostwouder, Vincent Falger, Theo Molenaar en Pieter Beemsterboer stonden afwisselend een dagdeel getooid met helm, veiligheidsschoenen en reflecterend hesje midden in de opgraving. Theo is detector-amateur en kon volgens RAAP zelfs ‘geen dag gemist worden’. Zo werd door ons al wroetend in de vette Beemster klei veel vondstmateriaal verzameld en hebben wij mogen ervaren wat het is als echte archeologen op zoek te gaan naar, ja naar wat eigenlijk?

Wat is er gevonden?

Met behulp van een kraan werd het grondoppervlak zorgvuldig afgegraven. Langzamerhand werden de contouren zichtbaar van ongeveer de helft van de funderingsresten van de oorspronkelijke achtkantige molen. De meest zuidelijke helft van de fundering ligt helaas waarschijnlijk verborgen onder het talud van de N244. Op afbeelding 2 op het volgende blad is een reconstructie zichtbaar van de gehele molen.

Afb. 2.
(Foto/bewerking: Theo Molenaar)

De restanten moesten uiteindelijk worden verwijderd en zijn voor nader onderzoek en beschrijving afgevoerd naar RAAP in Leiden tezamen met de forse hoeveelheid scherfmateriaal, pijpenkoppen en overig vondstmateriaal.
Tot op de laatste dag is men druk bezig geweest alles minutieus vast te leggen waarover t.z.t. door RAAP een rapport zal worden opgesteld.
Dankzij een van de externe contacten heeft onze bibliotheek de beschikking gekregen over een reconstructietekening van een vergelijkbare molen. Deze tekening is in 1980 gemaakt door een bouwkundig ingenieur aan de hand van een origineel bestek gemaakt door J.A. Leegwater. En zo vinden we steeds meer…
In de nieuwste editie van De Nieuwe Schouwschuit (deze komt nog deze maand uit) komen we uitgebreid terug op dit onderwerp.◀

Begraafplaats Middenbeemster

De afdeling Beemster Erfgoed is nauw betrokken bij de ontwikkelingen van de begraafplaats in Middenbeemster. Onlangs is de begraafplaats helemaal opgeknapt en ziet deze er weer mooi uit.
Nu is de tijd rijp om onderzoek te doen op het oude deel van de begraafplaats. Hier bevinden zich de oudste graven in een wat vergeten maar prachtige monumentale sfeer. Beemster bakkers, boeren, burgers en burgemeesters, iedereen zij aan zij, in willekeurige volgorde. Wie waren zij, wat deden zij, wat is hun verhaal? Al die informatie willen we toegankelijk maken voor belangstellenden van binnen en buiten de Beemster. De grafstenen zijn soms bijna onleesbaar en beschadigd, ook daar willen we, met instemming van betrokkenen, graag iets aan doen.◀

Sinds het Tuinenweekend van 10-11 juni is de tuin van het Betje Wolff museum een 'museum-stuk' rijker. Een oude houten kruiwagen, rechtstreeks uit Frankrijk!

Heeft u ze al geproefd, de overheerlijke Betje-bonbons?

Nieuws van onze buurvereniging

Kunt u zich nog de foto-avond herinneren over neringdoenden in de Beemster? Op zaterdag 9 september a.s. organiseert de Vereniging Historisch Purmerend een beeldpresentatie over o.a. neringdoenden in Purmerend en omgeving. Kijk voor meer informatie op www.verenigninghistorischpurmerend.nl.◀